

Naslovna stran

Fran Milčinski

RESNICI NA LJUBO

Pebook, 2014

O tej e-knjigi

»Resnici na ljubo«; Fran Milčinski, 1922-1924

© PeBook, 2014

PeBook

Popular eBooks Publishing Co.

Mengeš, Slovenija

Spletna stran: ***PeBook***

Publicirala v elektronski obliki založba PeBook, Maj, 2014

Dostopna v elektronski obliki na spletni strani: ***E-knjigarna Ptica***

CIP - Kataložni zapis o publikaciji

Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

821.163.6-32(0.034.2)

MILČINSKI, Fran, 1867-1932

Resnici na ljubo [Elektronski vir] / Fran Milčinski. - El. knjiga. - Mengeš : PeBook, 2014

ISBN 978-961-6944-89-2 (ePub)

ISBN 978-961-6944-90-8 (mobi)

ISBN 978-961-6944-91-5 (pdf)

273798144

Avtorske pravice in licenca

Vse pravice pridržane.

Nobenega dela te knjige ni dovoljeno reproducirati, prenašati ali uporabljati v izvorniku ali v prevodu v kakršni koli obliki in s katero koli tehniko, elektronsko, mehansko, s fotokopiranjem, snemanjem ali s katerim koli sistemom za shranjevanje, obdelavo in prenos podatkov brez pisnega dovoljenja založbe.

Ta e-knjiga je namenjena vaši osebni uporabi. Ni je dovoljeno prodajati naprej ali podariti drugim osebam. Če bi želeli to e-knjigo podeliti z drugo osebo, prosimo kupite dodatni izvod za vsaki osebi, kateri bi jo radi podarili. Če berete to knjigo, a je niste kupili ali ni bila kupljena za vašo osebno uporabo, potem bi bilo dobro, da bi si kupili vaš lasten izvod te e-knjige. Zahvaljujemo se vam, ker upoštevate in spoštujete avtorsko delo vseh sodelujočih avtorjev in založbe.

Vsebina

Naslovna stran 2

O tej e-knjigi 3

Avtorske pravice in licenca 3

Vsebina 4

RESNICI NA LJUBO 6

1. Pravilnik 6

2. Zborovanje POK 8

3. Ob grivo in šoto 11

4. Tobak 12

5. Važna prepoved 15

6. Prijatelj Tomo v Črni gori 17

I. Kako je prijatelj Tomo potoval na naš jug, kaj je vzel s sabo in kako poceni je tam življenje 17

II. O strankah tam in pri nas, o ovčji volni in o umetnikih in kako nehvaležni smo Slovenci 19

III. O tiskarskem škratu, o odžaganem vrhovnem sodišču in kako neinteligentni smo Slovenci 21

7. Zastran novih uličnih imen 23

8. Tarok 26

9. Naš domači politični položaj 27

10. Nekoliko važnih podatkov 30

11. Triglavski vrh 32

12. O jugoslovanski duši 33

13. O otrocih in strankah 36

14. Nerodne službe 38

15. O progresivnem davku 40

16. Pisemskim potom 42

17. Tiča Čivkovič 43

18. Božična povest 45

19. K prvi uprizoritvi mogočnega prstana 47

20. Režija 49

21. Najprimernejše božično darilo 51

22. O gospodu pod posteljo 53

23. O našem dedu 55

24. O baru in o Narodni galeriji 57

25. Smučarstvo 59

26. *Postne misli* 61
27. *Za prospah domače drame* 62
28. *O avtonomiji, o morilcih in o novinarstvu* 64
29. *Okultni fenomeni* 66
30. *Mandat* 67
31. *Vigred* 69
32. *Razočarane* 71
33. *Cepivo zoper starost* 73
34. *Besede* 75
35. *Hroščevo leto* 77
36. *Birma* 80
37. *Hoja medi!* 82
38. *Resnici na ljubo* 84
39. *Vročina* 86
40. *Broji* 88
41. *O dimnikarju, belcu in hlačnem gumbu* 90
42. *Krst* 92
43. *Bled 2* 94
44. *Republika* 97
45. *O vlakih in vzgoji* 99
46. *Silvester Kovač* 101
47. *Kombiné* 103
48. *O Marsu* 105
49. *Korupcija* 107
50. *Gladovni nemiri* 109
51. *Dar jezika* 111
52. *O Evropcu in režimih* 113
53. *»Sinja ptica«* 115
54. *Povest o tobaku* 118
55. *Na piskerlonec* 120
56. *Sveta noč in red in kultura* 122
57. *Prva skrinjica* 124

RESNICI NA LJUBO

1. Pravilnik

Gospod minister za prosveto je izdal pravilnik za ravnanje ob upokojitvi svojih nastavnikov in uradnikov. Ni ga izdelal sam. Toda ga je videl, pritisnil je nanj svoj pečat in ga razglasil.

Gospoda ministra drugače in sploh čislamo jako.

Prepričani smo, da živi zgledno življenje v krogu mile svoje družine, uspevata mu hiša in hlev, ljubijo ga tovariši, obožujejo ga njegovi podrejeni — zato vso čast mu in poštenje! In trdna in neomajna je naše upanje, da se bomo nekoč, kadar po volji dragega Boga končamo življenja trnovo pot, blaženi sestali z gospodom ministrom v nebeški gloriji nad zvezdami.

Ali na pravilnik ne bi bil smel pritisniti pečata. Uستي bi se bil moral na pečat in ga vljudno, toda odločno odkloniti in zahtevati bi bil moral, da se najprej izpopolni pravilnik tako, da bo nudil potrebno jamstvo za točno, brezhibno in čim uspešnejšo uporabo.

Kajti je treba jasno povedati in glasno, da ima pravilnik občutne nepravilnosti.

Ne rečemo, da je kratko malo zanič. To bi bilo krivično in krivičnosti nas varuj Bog!

Kar je res, je res, in radi priznavamo precejšnje njegove vrline. Menimo celo, natisnjen na fin papir, opremljen s slikami in okraski kakega priznanega našega umetnika, bi tvoril privlačen predmet na letošnjem božičnem trgu. Pravopis mu je naravnost prvovrsten. In tudi vsebina nudi marsikaj koristnega, poučnega in zanimivega in je vredna, da si jo pobježe ogledamo.

Kdor prosi za upokojitev, mora zanjo prositi. Ta določba je poštena kakor evangelij, ničesar ji ni očitati.

Naprej je zapisano, da to prošnjo referent vroči statističnemu odseku. Prične se zanimivo in važno delo statističnega odseka in je gospodu ministru iskreno čestitati, da ima na razpolago urad, ki je kos obilnim in zamotanim poslom, ki jih zahteva pravilnik.

Statistični odsek najprej primerja prošnji priložene listine s prosilčevimi službenimi listinami; potem ugotovi netočne navedbe in ne le, da jih ugotovi, nego jih tudi uradoma popravi in neustrašeno zahteva nove potrebne listine; potem vse podatke pregleda in potrdi; potem overi prepise listin; potem si še ne privošči oddiha, ampak gre in izvornike listin vrne prijetno presenečenemu prosilcu in potem h koncu naredi nekaj, kar ni čisto jasno, priloživši nekaj takisto nejasnega. Kajti so nekatere določbe razumljive le strokovnjakom.

Potem se pričinja nov odstavek in se s primerno slavnostjo ob grmenju topov in zvonjenju zvonov priloži izvornik rešitve k aktom glavne kontrole.

Potem se na podstavi rešitve izda razpis za razrešitev prosilca od aktivne službe in se izda prosilcu težko pričakovano potrdilo, da mu je ustavljena plača.

To potrdilo mora podpisati gospod minister. Morebiti ima gospod minister pomisleke in

ne bi rad podpisal.

Toda pravilnik ne pozna šale in težka je služba ministrska: minister mora podpisati, tako mu vere! in mora podpisati celo z dostavkom, da je pristojen, in mora, tako mu Boga! on mora poslati potrdilo prosilcu.

Potemtakem je prejel prosilec izvornike listin in je prejel potrdilo tudi in ga navdaja vse vkupe s sladko zavestjo, da je njegova upokojitev na pravem tiru.

Zdajci stopi že drugič na plan glavna kontrola, s prepisom potrdila se namreč obvesti glavna kontrola in to ne kar tako, nego se obvesti glavna kontrola »po šabloni glavne kontrole«, kar daje glavni kontroli poseben sijaj.

Prepisi vseh listin v enem izvodu se potem položijo k zaslužnemu pokoju v rodbinsko rakev statističnega odseka. Njih drugi izvod s prošnjo vred in prepisom njene rešitve pa se čil in čvrst napoti k računovodstvu.

Računovodstvo ne verjame nič, že ve, zakaj ne. Zato znova opravi vse delo od kraja. Potem pa se razkači in sestavi pokojninsko listo.

S tem je računovodstvo končalo svoje delo, pa vroči akte v pregled glavni kontroli.

V tretjič stopi na plan glavna kontrola. A to pot je stvar resna. In tudi glavna kontrola ne verjame nič in nikomur in tudi ne računovodstvu, ampak se loti vsega dela vnovič in čisto od začetka in zraven podaja svoje pripombe, in če ni pripomb, mora podati vsaj to pripombo, da pripombe ni.

Potem vrne akte ministru za prosveto.

Potem izdela večča roka gospoda finančnega referenta nalog za ministra za finance, ta nalog pa nikakor ni krut nalog, ampak je po jasnem besedilu pravilnika ponižna prošnja, da se odpre kredit in prične izplačevanje.

Potem to prošnjo, ki pa ni ponižna prošnja, nego je po jasnem besedilu pravilnika možat dopis, podpiše minister s ponosnim dostavkom, da je nakazovalec prve stopnje.

Minister za finance pa, prejemši nalog oziroma prošnjo oziroma dopis, vse skupaj položi v arhiv. Godba in bengalična razsvetljava! S tem presenetljivim, jako efektivnim prizorom se završi pravilnik in pusti nerešeno vprašanje, ali minister za finance pokojnino sploh kdaj izplača ali ne. Stavili prav ne bi, toda upamo, da jo, če ima pokritje, in mislimo, da prosilcem ni kratko malo obupati zgolj zato, če se izplačilo nekaj let zakasni.

Skratka, kakor že poudarjeno, pravilnik vsebuje lepo število razveseljivih momentov.

Vendar pa kritičnemu očesu ne morejo ostati prikrite občutne njegove vrzeli.

Da začnemo z začetkom. Finančni referent vroči prošnjo statističnemu odseku. Dobro! Toda vprašamo: Kje je pa dobil imenovani gospod predmetno prošnjo?

Ali mu jo je ptica prinesla v naročje, bela ptica golobica?

Ali pa mu jo je vročil pismonoša? Kdaj, kje in kako mu jo je vročil? In ali ni morebiti možnosti, da se pismonoša ali finančni referent ali kdorkoli kaznuje, in to kar najstrože? In zakaj se naj sploh kaznuje in zakaj prav najstrože? In potem, ali mora finančni referent prejem prošnje potrditi s podpisom? Kje se mora podpisati in kolikokrat? In ali ne kaže, da njegov podpis poveri gospod minister in ga potem spravi kamorkoli po šablono katerikoli?

Nadalje, če je prošnja v zavitku, kdo odpre zavitek, in ali ga je odpreti z nožem ali s škarjami, in koliko je treba zraven prič in v kateri arhiv se položi le-ta zavitek, ali v onega pri ministrstvu za finance ali v onega pri sijajni kontroli?

In potem, ko mora finančni referent izročiti prošnjo statističnemu odseku, ali jo naj izroči z nalogom ali s prošnjo ali z dopisom ali z vsem trojim skupaj in ali jo naj izroči po pošti ali po kurirju in ali ne zahteva važnost stvari, da jo vroči osebno ob običajnih dnevnicah proti pismenemu potrdilu in overitvi podpisa po gospodu ministru?

In da se ne pozabi, ali je ta prošnja sploh kod vpisana v kak register ali arhiv ali šablono in kaj, če se izgubi in bi se vsak izgovarjal: jaz nisem tisti?

Zdi se nam, to so resni pomisleki, vredni tako rekoč resnega pomisleka.

In potem, ko ima prošnja v rokah statistični odsek, da ugotovi netočne navedbe in jih popravi — kaj, če netočnih navedb ni? Ali se zato prošnja odkloni? Ali pa se vrne prosilcu z nalogom, da jo izpopolni z netočnimi navedbami?

Itđ., itđ., itđ.

Ni stavka, da se kritično oko ne bi spotaknilo obenj.

Pravilnik je bil sestavljen po predlogu odrejene strokovne komisije. Zdi se nam, da komisija ni bila povsem srečno izbrana za navzoči primer. Mogoče bi jo kazalo za navzočni primer izpopolniti in pozvati vanjo še enega precizijskega mehanika in eno diplomirano primaljo.

Prepričani smo, tako izpopolnjena komisija, če vnovič vzame v pretres pravilnik, bo kos svoji vzvišeni nalogi in nas bo osrečila z izjemnim delom, tako dovršenim in brezhibnim, da bo izključena sleherna pritožba in zlasti pritožba s strani prosilcev za upokojitev, ki bodo dočakali rešitev svojih prošenj brez izjeme zveličani v naročju Gospodovem.

(Slovenski narod, 24. decembra 1922)

2. Zborovanje POK

Volilna borba se je bujno razcvetela, daleč naokoli se širi njen plemeniti vonj. V tem znamenju je zborovala tudi organizacija, ki o njej govori sledeče poročilo, in je bilo zborovanje obiskano jako, noga je stala na nogi in se je bilo opravičilo iz Maribora 275, iz Ljubljane 93 tovarišev, ker da so tako rekoč službeno zadržani.

»Tako rekoč« je dobra, neoporečna beseda in, komur ni všeč, temu ni pomoči. Naše načelo je to: Koder je treba, da rečemo »tako rekoč«, tam ne moremo reči »javaljne« ali

»smrtna kosa« ali »kam li« ali »caveant consules«.

Nego uporabljaj vsako besedo na svojem mestu! — to je naše načelo, ki smo na njegovi podlagi častno osiveli.

Zborovanje je poteklo v najvzornejšem redu. Dva organa javne varnosti sta pogrešila v gneči vsak svojo uro. Toda ni dvoma, da sta se uri že našli kjerkoli, kadarkoli in kakorkoli. Bilo pa je zborovanje veličastno, srce z neskaljeno radostjo navdajajoča zaupnica onemu duhu napredka, ki vlada po naši zemlji.

Podrobnejše poročilo o poteku izredno uspelega zborovanja prinašamo na drugem mestu, namreč nastopno.

Živahno pozdravljen je poudarjal prvi govornik gospod Krispo Svedrač izredne ugodnosti, ki jih uživa organizacija prav v Sloveniji, in to po hvalevredni naklonjenosti merodajnih krogov. Nikoder drugod v vesoljni Evropi da niso razmere v njihovi stroki urejene tako obzirno kakor pri nas, tudi ne med brati onkraj Sotle, kam le v inozemstvu.

Eto »kam li« in ne »tako rekoč«! Kakor rečeno, vsako besedo na svoje mesto!

Hvaležno je treba priznati, je izvajal govornik, da se ni Beograd z nobeno uravnavo ali regulacijo trudil tako, niti z ono v prilog uradništvu niti ono v prilog invalidom, kakor se je trudil, da spravi zneska, merodajna za kvalifikacijo kaznivih dejanj, v pravičen sklad z nebrzdanim stanjem naše valute.

Pripomnjeno bodi: organizacija, ki je zborovala, je bila Pokrajinska organizacija kaznjencev in ima ta organizacija ugledno število članov, aktivnih in takih n. r.

Razložil je gospod govornik v globoko zasnovanih besedah neznošno stanje, kakršno je vladalo pred omenjeno uravnavo ali regulacijo zneskov. Za piškavi in puhli par škornjev je zakon postavljaj svojega državljana pred bridko poroto in je bila najmilejša kazen eno leto s pustimi posti in trdimi ležišči. Dejansko pa da so bili škornji vredni po predvojni valuti kvečjemu tri pičle dneve brez slehernega okraska.

POK da je videla, kako v živo da so ogroženi življenjski pogoji njenih članov in ni odlašala, da se je obrnila z obrazloženo spomenico na naše vrle zastopnike in gre vsem iskrena hvala za uspešno vnemo in posredovanje in štejejo sedaj stvari do 4000 kron pri nas v Sloveniji le za malenkostne prestopke, a pridejo pred poroto le oni, ki so vrgli srečnemu udeležencu preko 40000 kron.

Nadvse zanimivo je potem primerjal gospod govornik, kako da je položaj že v sosedni Hrvatski drugačen in slabši. V Hrvatski da tvorita mejo že zneska 1600 kron in 12000 kron. V Sloveniji tedaj lahko premakneš za isto kazen okroglo trikrat toliko robe, kakor onkraj Sotle! V inozemstvu pa da so razmere še hujše in naravnost obupne.

Seveda brez senčne plati ni ostala ta luč. Njen soj da je privabil konkurenco od one strani mej in bi nadležna ta konkurenca takisto rada postala deležna urejenih razmer v naši pokrajini in sedla za pogrnjeno mizo.

Bratom onkraj Sotle ne bi zamerili, če skušajo razširiti svoje delovanje na naše področje.

Imajo lepo število strokovnjakov, od njih so se naši ljudje že marsikaj naučili in še se bodo in ni prezreti, da tudi naš človek najde včasih kos kruha med brati onkraj. Toda nasproti avstrijski in laški konkurenci ni povoda za nikakor obzirnost in se je tej konkurenci upreti čim odločneje. Zato predlaga govornik resolucijo, da se dobrota iz reguliranih zneskov omeji le na naše državljane in na te brez razločka plemena in vere, za tujce pa velja prejšnje stanje.

Resolucija je bila z navdušenjem sprejeta in brez ugovora.

Oglasil se je potem gospod Ljubomir Koreninica, ki je v izbranih besedah povedal tole. Rekel je, da neguje POK pod širokogrudnim svojim krilom najrazličnejše panoge, zato interesi članov niso povsem istovetni. On npr. da ni imel dosihdob od razloženega povišanja zneskov nobene koristi niti je ne pričakuje: mrki mamon mu ne premakne srca! Vendar se tudi on pridružuje v polni meri zaupnici, izraženi režimu. To pa raz njegovo stališče ne toliko zaradi regulacije omenjenih zneskov, nego v prvi vrsti zaradi častitega števila narodnih praznikov, ki jih goji naša zemlja, in zaradi amnestij, združenih z njimi.

V istini da se narodni prazniki ne dajo dostojneje in hkrati za državo koristneje slaviti nego na označeni način.

Kajti je v eno roko rešitev ujetnikov iz zapora delo krščanske ljubezni, ki mu ne izostane plačilo iz nebes, v drugo roko se z izpraznitvijo ječ izdatno razbremeni budžet in pomaga valuti.

POK da si šteje v čast, da so ob narodnih praznikih baš njeni člani oni, kateri so v najodličnejši meri vzeti v obzir. Govorniku je znano, kolika zavist se dviga zaradi te prednosti in kako se trudijo določeni krogi, da bi vodo z narodnih praznikov napeljali na svoj mlin. Ali vlada naj se ne da begati in naj ostane strumno na začrtani poti. Vlada si bodi zvesta, da člani organizacije niso zadnji med državljani niti ni njih vloga v ustroju človeške družbe nepomembna. Da ne bi bilo njih, na tisoče policijskih, sodnih in kaznilniških uradnikov bi izgubilo svoj kruh, pa tudi odvetnikom in žandarjem bi zmanjkalo dela. Se za ministra pravde ne bi bilo treba več celega fotelja.

Urnebesni »živio!« in »tako je!« je dokazal, da je elegantni gospod govornik zabrenkal na pravo struno.

Čim se je polegel hrup, je govornik dejal, da bi tudi s svoje strani predlagal resolucijo, in sicer v tem smislu: Amnestije naj bi se po možnosti izvrševale v ugodnem letnem času in ne baš v začetku ali sredi zime, ko spričo stanovanjske bede ni zaničevati gorkega zavetja, ki ga nudijo vrle naše kaznilnice prizadetim državljanom.

Tudi ta resolucija je bila soglasno in z odobravanjem sprejeta.

Izvolila se je še deputacija, ki stopi v dogovor z merodajnimi strankami. Katera stranka bo nudila organizaciji najzanesljivejše jamstvo za izpolnitev njenih skromnih želja, tisti se bo pridružila.

(Slovenski narod, 4. marca 1923)